

ŞEKER PANCARI ve ŞEKER PANCARI YETİŞTİREN TARIM İŞLETMELERİNİN ŞEKER PANCARI KOTASINDAN ETKİLENME DURUMU

İsminaz ÖZDEMİR¹ Ahmet ÖZÇELİK²

Özet

Bu araştırmada, 2001 yılında yürürlüğe giren 4634 sayılı Şeker Yasası sonrası şeker pancarı yetiştiricilerinin uygulanan yasadaki etkilenme durumunun analizi yapılmak üzere gayeli örnekleme yöntemi ile başta Polatlı ilçesi olmak üzere Kazan ve Ayaş ilçelerinde şeker pancarı ekimi yapan 50 işletme ekim alanlarına göre 0 – 50 ve 51 - + dekar olmak üzere iki büyüklük grubuna ayrılarak incelenmiştir.

İncelenen işletmelerde toplam arazinin %55'inde buğday ekilirken, %19'unda arpa ve %10'unda da şeker pancarı yetiştirilmektedir. Kotaların yıllar itibariyle miktar olarak azalması sonucunda şeker pancarı ekim alanları daralmıştır.

2003 yılında, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, üreticilerin pancar ekim alanlarının daraltılmasından olumsuz etkilenmemeleri için “Alternatif Ürün ve Telif Edici Ödeme Sistemi” uygulaması başlatmıştır.

İncelenen işletmelerin %34'ü alternatif ürün olarak yonca, silajlık mısır, ayçiçeği ve darı yetiştirmektedirler. Fakat bu ürünlerin getirisinin düşük olması ve pazarlama probleminin bulunması gibi nedenlerle üreticilerin gelir kaybını engellememektedir.

Şeker pancarı münavebeli bir ürün olmasından dolayı incelenen bölgede sulu arazide münavebeye başta buğday olmak üzere soğan ve kavun/karpuz da girmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kota, Şeker Pancarı, Şeker Kanunu

¹ A.Ü.Göz Hastanesi Cebeci Ankara isminaz71@hotmail.com

² A.Ü.Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü aozcelik@agri.ankara.edu.tr

ANALYSIS OF THE CASE OF SUGARBEET QUOTA EFFECTION ON AGRICULTURAL HOLDINGS SUGARBEET FARMING AROUND ANKARA SUGAR PLANT

Abstract

In this study, according to make an anlysis which put forward case of effection of the law on sugar beet producers after period of the 4634 numbered Sugar Law which was putted into practice in 2001, with purposed sample method was used and 50 agricultural holdings was examined which are doing sugar beet farm according to planting area with seperated into two size group 0-50 and 51 - + firstly in Polatlı district and then Kazan and Ayaş districts.

Wheat is being planted in 55 % of total land, barley is being planted in 19 % of total land and sugarbeet is being planted 10 % of total land in examined holdings. As a result of reduce of quotas by years sugar beet farm lands has decreased.

In 2003. Ministry of Agriculture and Rural Affairs and Ministry of Industry and Commerce started a practice "Alternative Product and Compensation Payment System" for producers not to influence negatively from sugarbeet farming area restriction.

34 % of examined holdings produce clover, pickled maize and millet as an alternative product. But because of some reasons which are these crops's income is low and marketing problems, producer's income loss can not be prevented.

Sugar beet is an alternately product because of that feature mainly wheat and then onion and melon/watermelon are also included into alternation in irrigated lands in examined region.

Key Words: Sugarbeet, Quota, Alternative Production, Privatization, Sugar Law

MATERYAL METOD

Çalışmanın temel verileri şeker pancarı üreten çiftçilerle yapılan anketlerle elde edilmiştir. İkincil veriler ise araştırma bölgesinde hizmet veren başta Türkşeker Kurumu, Polatlı Ziraat Bölge Şefliği, Etimesgut Merkez Bölge Şefliği olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarından sağlanmış, ayrıca

araştırma konusu ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalardan da yararlanılmıştır.

Kota uygulamasının şeker pancarı üreticileri üzerine etkisini araştırmak amacı ile örnekleme aşamasında ilk adım olarak ana kütle hakkında Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ ve Ankara Şeker Fabrikasından, Ankara Şeker Fabrikası üretim alanı içerisinde faaliyet gösteren şeker pancarı yetiştiricileri hakkında genel bilgi alınarak fabrikaya yoğun bir şekilde şeker pancarı teslim eden bölgelerden Polatlı ağırlıklı olmak üzere Kazan, Ayaş, Yenikent, Haymana ve Yenimahalle ilçeleri örneklemenin yapılacağı bölgeler olarak tespit edilmiştir. Daha sonra 50 işletmenin frekans dağılım çizelgesi düzenlenmiş ve bu dağılıma göre söz konusu işletmeler, işletme arazisi 0-50 dekar kadar olan işletmeler ve işletme arazisi 51- + dekar olan işletmeler olmak üzere iki işletme büyüklük grubuna ayrılmıştır.

1-Giriş

Temel gıda maddelerinden olan şeker, Cumhuriyetten önce ithalat yoluyla karşılanırken, bugün tüketilen şekerin tamamına yakını ülkemizde üretilmektedir. Ülkemizdeki ilk şeker fabrikaları olan Uşak ve Alpullu'nun kuruluşu, Cumhuriyetimizin hemen ardından 1926 yılında gerçekleşmiştir. 1933 yılında Eskişehir, 1934 yılında da Turhal fabrikalarının kurulmasıyla fabrika sayısı dörde yükselmiş ve ardından 1935 yılında kurulan ve bir iktisadi devlet teşekkülü olan Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'ne devredilmiştir. 2007 yılında fabrika sayısı 22'ye ulaşmıştır.

2001 yılında yurt içi talebin, yurt içi üretimle karşılanmasına ve gerektiğinde ihracata yönelik olarak Türkiye'de şeker rejimini, şeker üretimindeki usul ve esaslar ile fiyatlandırma, pazarlama şart ve yöntemlerini düzenlemek amacıyla Şeker Yasası yürürlüğe girmiştir. Yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte ekim alanlarında ve üretim miktarında bir azalış meydana gelmiştir. Son yıllarda mısır nişastasından tatlandırıcı üretilmeye başlanmıştır. Nişasta bazlı şeker, şeker pancarı ve kamışından elde edilen şekerden daha ucuza üretilmektedir. Dolayısıyla şeker pazarında bir rekabet yaşanmaktadır.

1.1. Türkiye'de kotalı üretim sistemi

Şeker üretimi dışsal koşullardan fazlasıyla etkilenen bir sektördür. Bu nedenle dönem dönem üretim fazlalıkları yaşanabileceği gibi, dönem dönem üretimde azalmalar yaşanması da kaçınılmaz olmaktadır. Türkiye'de 1998 yılına kadar şeker pancarı üretiminde bir ekim alanı sınırlaması bulunma-

maktadır. Kotalı üretime geçilmesiyle; yurtiçi şeker talebini karşılayacak miktarda pancar üretilmesi, üretimde istikrarın sağlanması, kaçak pancar üretiminin engellenmesi, üretimin düşük kaldığı bölgelerde artırılması ve yüksek olduğu bölgelerde ise azaltılması amaçlanmıştır. Üretici geliri de gözetilerek 1998 yılında üretilecek pancar miktarı için kota sistemi getirilmiştir. Türkiye'de şeker pancarı üretiminin teşviki, girdi sübvansiyonları ile destekleme alım fiyatı uygulaması aracılığıyla yürütülmektedir. İthalat kısıtlamaları, yüksek gümrük tarifeleri üretimi desteklemeye yönelik olarak kullanılırken iç piyasa fiyat müdahaleleri aracılığıyla tüketiciye sunulan şekerin fiyatına müdahale edilmektedir. Verimi artırarak üretim ve gelir artışı sağlamak için girdi kullanımı desteklenirken bazı tarımsal hizmetler ücretsiz ya da düşük bedellerle kamu tarafından çiftçiye götürülmektedir.

Şeker sanayinin günümüzde işleyişi geçmişteki yapılanmadan çok daha farklı bir yapılanma ile sürdürülmek zorundadır. 2001 yılında çıkarılan yasa ile kurulan Şeker Kurumu ve bunun karar organı olan Şeker Kurulu hangi şekilde olursa olsun, şeker üretimini gerçekleştiren kuruluşları kotalar ile yönlendirmekte ve bu kotalar kapsamında üretim yapmalarına imkan sağlamaktadır. Bu kotalara uymayanlar hakkında cezai işlemler yapılabilmektedir (Avcı 2005).

Çizelge 1. 2002/2007 Türkiye şeker kota miktarları (1000 ton)

		A Kotası	B Kotası	Toplamı	Kotanın Kapasiteyi Karşılama Oranı (%)
2002/03 Pazarlama Yılı Şeker Kotaları	Pancar Şekeri Toplamı	2107	42	2149	78,66
	Nişasta Bazlı Şeker Toplamı	351	0	351	37,5
	ÜLKE TOPLAMI	2458	42	2500	68,15
2003/04 Pazarlama Yılı Şeker Kotaları	Pancar Şekeri Toplamı	2107	42	2149	78,66
	Nişasta Bazlı Şeker Toplamı	351	0	351	37,5
	ÜLKE TOPLAMI	2458	42	2500	68,15
2004/05 Pazarlama Yılı Şeker Kotaları	Pancar Şekeri Toplamı	2107	42	2149	73,09
	Nişasta Bazlı Şeker Toplamı	351	0	351	37,5
	ÜLKE TOPLAMI	2458	42	2500	64,49
2005/06 Pazarlama Yılı Şeker Kotaları	Pancar Şekeri Toplamı	2107	84	2191	69,62
	Nişasta Bazlı Şeker Toplamı	351	0	351	37,5
	ÜLKE TOPLAMI	2458	84	2542	62,25
2006/07 Pazarlama Yılı Şeker Kotaları	Pancar Şekeri Toplamı	2107	84	2191	69,62
	Nişasta Bazlı Şeker Toplamı	351	0	351	37,5
	ÜLKE TOPLAMI	2458	84	2542	62,25

Kaynak: <http://www.sekerkurumu.gov.tr> 2007a

Şeker kotaları ve buna bağlı olarak pancar üretim kotaları yıllar itibariyle düşüş göstermektedir. Çizelge 4.14'te de görüldüğü üzere Türkşeker'in 2002 yılında A + B şeker kotası 1.708.500 ton ve pancar üretim kotası 12.123.400 ton iken 2006 yılına gelindiğinde sırasıyla 1.001.520 ton ve 7.290.000 ton olarak tespit edilmiştir.

Çizelge 2. Ankara Şeker Fabrikası pancar ekim alanı, çiftçi sayısı, işlenen pancar miktarı ve şeker üretimi

Kampan-ya Döne-mi	Kampan-ya Süresi (gün)	Pancar Ekim Alanı (ha)	Ekim Yapan Çiftçi Sayısı	İşlenen Pancar (ton)	Kristal şeker Üretimi (ton)	Küp Şeker Üretimi (ton)	Toplam Şeker Üretimi (ton)
1997/98	147	15.746	13.128	499.000	68.113	1.312	69.425
1998/99	178	16.997	14.169	598.000	81.127	1.523	82.650
1999/00	117	14.896	12.217	369.500	43.710	1.230	44.940
2000/01	125	13.021	11.053	407.800	58.298	977	59.275
2001/02	105	10.812	14.421	343.500	43.426	724	44.150
2002/03	131	12.778	15.048	480.000	65.570	790	66.360
2003/04	108	9.886	12.573	402.100	57.146	478	57.624
2004/05	102	9.570	9.754	384.000	56.060	440	56.500
2005/06	113	9.170	9.114	428.000	60.700	0	60.700
2006/07	104	8.180	8.012	374.200	51.618	0	51.618

Kaynak: <http://www.turkseker.gov.tr/> 2007

İncelenen işletmeler ortalamasına göre Şekil 5.1'de görüldüğü üzere, nüfus 15 – 49 yaş aralığında yoğunlaşmakta olup toplam nüfusun %66'sını oluşturmaktadır. 50 yaş üstü ise toplam nüfusun %20'si kadardır. Bu durum işletmelerde genç nüfusun yoğunluğunu göstermektedir. %50,5'ini erkek nüfusu oluştururken %49,5'ini de kadın nüfusu oluşturmaktadır.

I grupta toplam nüfusun %54'ünü erkekler, %46'sını kadınlar oluştururken II grupta bu oran %47 erkekler ve %53 kadınlar şeklinde dağılmıştır.

1.2 Eğitim

İncelenen işletmelerde %63 oranı ile ilkökul mezunları yoğunluktadır. %24 oranı ile ortaöğrenim mezunları ikinci sırayı almaktadır. İşletmelerde her eğitim düzeyinde erkeklerin oranının kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. İlkokul mezunu erkek oranı %52,8 iken bu oran kadınlarda %47,2; ortaöğretim seviyesinde erkeklerde %63 iken kadınlarda %37; yüksekokul düzeyinde erkeklerde %67 kadınlarda ise bu oran %33'tür.

I. grupta ilköğretim mezunu oranı %66, ortaöğretim mezunu ise %22 iken II. grupta bu oranlar sırası ile %60 ve %27'dir.

2. Arazi Mülkiyet Tasarruf ve Nevileri

İşletmeler ortalamasına göre dağılımda ise toplamda %54.2'si sulu arazi olup en büyük oranı %38.3 ile mülk arazisi oluşturmaktadır. %45.8'i ise kuru arazidir ve yine en büyük payı %32.1 ile mülk arazisi almaktadır.

Çizelge 3. İncelenen işletmelerde arazinin tasarruf ve şekline göre dağılımı (%)

İşletme Grupları (da)	Mülk Arazisi			Kiraya Tutulan Arazi			Ortağa Tutulan Arazi			Toplam (da)	
	Sulu	Kuru	Toplam	Sulu	Kuru	Toplam	Sulu	Kuru	Toplam	Sulu (%)	Kuru (%)
	I Grup	38,3	26,6	64,9	11	7,6	18,6	7,5	9	16,5	56,8
II. Grup	38,2	40,5	78,7	11,2	9,3	20,5	0,8	0	0,8	50,2	49,8
*Ortalama	38,3	32,1	70,4	11,1	8,3	19,4	4,8	5,4	10,2	54,2	45,8

*İşletmeler ortalaması ağırlıklı olarak hesaplanmıştır.

3. Arazinin yetiştirilen ürünler itibariyle dağılımı ve işletme sayısı

İncelenen işletmelerde, Çizelge 5.3'de görüleceği üzere her iki grupta da en çok yetiştirilen ürünler buğday, arpa ve şeker pancarıdır.

Çizelge 4. İncelenen işletmelerde arazinin ürünler itibariyle dağılımı (%)

(da)	I GRUP (0-50 da)			II GRUP (51-+ da)			Genel Toplam	***İşletmeler Ortalaması
Ekilen Ürünler	Sulu	Kuru	Toplam	Sulu	Kuru	Toplam		
Şeker Pancarı	13,9	0,0	7,9	21,2	0,0	10,6	9,7	9,4
Buğday	48,7	74,3	59,8	48,0	54,9	51,5	54,4	55,2
Arpa	6,8	23,0	13,8	7,2	37,7	22,4	19,3	18,5
*Bostan	12,0	0,0	6,8	11,4	0,0	5,7	6,1	6,2
Soğan	12,2	0,3	7,0	8,6	0,0	4,3	5,3	5,5
**Diğer	6,4	2,4	4,7	3,6	7,4	5,5	5,2	5,1

*Bostan: Kavun-Karpuz

**Diğer: yonca, silajlık mısır, ayçiçeği, haşhaş, darı, kanola, hayvan pancarı, nohut, soya

***İşletmeler ortalaması ağırlıklı olarak hesaplanmıştır.

4. Şeker Pancarı Ekim Alanı ve Kota Arasında İlişki

2001 yılında Şeker Kanununun yürürlüğe girmesi ile birlikte ekim alanlarında ve üretim miktarında bir azalış meydana gelmiştir. Şeker pancarı ekim alanı ile kota arasında yapılan korelasyon analizinde Pearson korelasyon katsayısı 0,919 olarak hesaplanmıştır. Çok güçlü bir korelasyon olup pozitif yönlüdür.

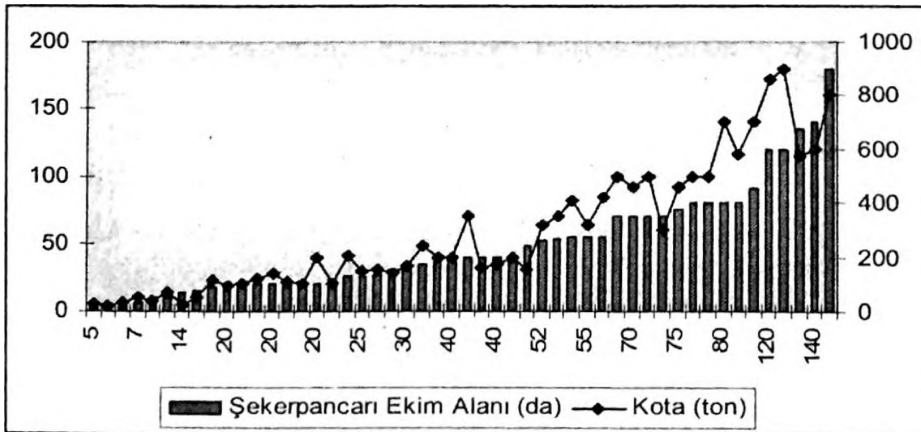
Çizelge 5. Şeker pancarı ekim alanı ile kota arasındaki ilişki

Correlations		spea	kota
spea	Pearson Correlation	1	,919(**)
	Sig. (2-tailed)		0
	N	50	50
kota	Pearson Correlation	,919(**)	1
	Sig. (2-tailed)	0	
	N	50	50
**	Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).		

spea: şeker pancarı ekim alanı

**91-100 arası çok güçlü (Nakip, 2003)

Kotalarında artması şeker pancarı ekim alanının artmasını gerektirmektedir veya şeker pancarı ekim alanlarının azalması kotaların azalmasını gerektirmektedir. Kotaların yıllar itibariyle miktar olarak azalması sonucunda şeker pancarı ekim alanlarının da azalmasına neden olmuştur (Ek Çizelge 8).

Grafik 1. Şeker pancarı ekim alanı ve kota miktarı

İncelenen işletmelerde kendilerine verilen kota miktarı ile şeker pancarı ekim alanları arasında doğrusal bir ilişki olduğu Şekil 5.4'te de görülmektedir. Kotası yüksek olan işletmelerin şeker pancarı ekim alanları da büyüktür.

5. İncelenen İşletmelerde Şeker Pancarına Uygulanan Kotadan Etkilenme Şekilleri

Çizelge 6. İncelenen işletmelerde şeker pancarına uygulanan kotadan etkilenme şekilleri (%)

Etkilenme Şekilleri	I Grup	II Grup	İşletmeler Ortalaması
Ekim Alanını Daralttı	60,0	10,0	40,0
Gelirimi Düşürdü	86,7	85,0	86,0
Hayvan Mevcudum Etkilendi	53,3	40,0	48,0
Şeker Pancarına Yönelik Alınan Ekipmanlar Etkin Olarak Kullanılmıyor	60,0	55,0	58,0
Kota Sonrası İşgücü Fazlalığı Ortaya Çıktı	53,3	35,0	46,0
Kotayı Aşmamak İçin Girdi Kullanımını Azalttım	6,7	30,0	16,0
Hiçbir Şekilde Etkilemedi	0,0	15,0	6,0

Şeker pancarı ekimi için kullanılan alet ve ekipmanlar kota sebebiyle azalan şeker pancarı ekim alanları nedeniyle diğer ürünlerin ekiminde etkin olarak kullanılmadığı üreticilerce vurgulanmaktadır, bu oran işletmeler genelinde %58'dir. Bu oran I. grupta II. gruba nazaran yüksektir. Bu durum şeker pancarı üretiminde ve özellikle de hasadında kullanılan birçok alet ve ekipmanın kullanımının azalmasına ve atıl kalmasına sebebiyet vermektedir.

Şeker pancarının çapa bitkisi olmasından dolayı ekim alanlarının azalması kota sonrası her iki grup içinde işgücü kullanımında düşüğe sebep olmuştur. Bölgede yeterince tarım işçisinin bulunmayışı nedeniyle tarım işçisi ihtiyacı Urfa, Diyarbakır ve Konya yöresinden gelen işçilerle karşılanmaktadır. Gerek işçi bulmada sıkıntı, gerekse işçilik maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle bölge üreticileri, artık kota öncesi kadar işçi tutamamaktadır. Şeker pancarı yerine tercih etmiş oldukları ürünlerin fazla işgücü gerektirmesi dolayısıyla kendi aile işgücünün dahi fazla geldiği vurgulanmaktadır.

5.1. Yasa Öncesi ve Sonrası Şeker Pancarı ve Diğer Ürünlerin Ortalama Ekim Alanlarındaki Değişim

Kota sonrası şeker pancarı ekim alanlarında azalma olurken diğer ürünlerin ekim alanlarında da artış gözlenmektedir.

Çizelge 7. Yasa öncesi ve sonrası şeker pancarı ve diğer ürünlerin ortalama ekim alanlarındaki değişime (da)

GÖSTERGELER		Şeker Pancarı	Buğday	Arpa	Bostan	Soğan	Yonca	Sıfırlık Mısır	Diğer
I Grup	Yasa Öncesi	76,0	175,6	36,5	6,8	3,7	0,2	0,1	0,2
	2006	26,5	177,6	39,3	15,7	20,7	3,1	3,0	0,2
	2007	23,8	180,0	41,6	20,6	21,1	3,2	3,1	7,9
	Ekim Alanlarındaki Ortalama Değişim (%)	-68,7	2,5	14,0	201,5	475,5			
II Grup	Yasa Öncesi	146,8	331,3	165,3	4,0	10,8	0,0	0,0	0,5
	2006	81,1	391,3	185,1	35,5	33,8	0,0	1,8	6,0
	2007	86,6	418,8	182,0	46,8	35,0	0,0	1,8	46,5
	Ekim Alanlarındaki Ortalama Değişim (%)	41,0	26,4	10,1	1068,8	225,6			
İşletmeler Ortalaması	Yasa Öncesi	104,3	237,8	88,0	5,7	6,5	0,1	0,1	0,3
	2006	48,3	263,0	97,6	23,6	25,9	1,9	2,5	2,5
	2007	48,9	275,5	97,8	31,1	26,7	1,9	2,6	23,3
	Ekim Alanlarındaki Ortalama Değişim (%)	-53,1	15,8	11,1	444,9	310,2			

Şeker pancarı ekim alanlarındaki azalış I. grupta daha yüksektir (%68,7), ikinci grupta ki şeker pancarı ekim alanlarındaki azalış ise %41'dir. Her iki grupta da şeker pancarının yerine daha çok bostan ve soğan girmiştir. Bunun sebebi olarak şeker pancarından kaynaklanan gelir düşüklüğünü gidermede tercih edilen ürünler olmasıdır (Çizelge 5.12). Ayrıca sulu arazilerde münavebeye şeker pancarı ile birlikte bostan ve soğan da girmektedir. I. grupta bostan ekim alanlarındaki artış soğan ekim alanlarındaki artıştan daha düşükken, II. grupta ise tam tersidir. Soğan riskli bir ürün olarak görülmesine rağmen I. grup tarafından şeker pancarından sonra en çok yönelinen ürün olmuştur.

İşletmeler ortalamasında ise şeker pancarı ekim alanında %53 oranında bir azalma olurken bostan ve soğan ekim alanlarında sırası ile %445 ve %310'lara varan bir artış gözlenmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Şeker pancarı, tarım ve endüstri kesiminde geniş istihdam olanağı sağlama özelliğine sahiptir. Bu özelliği dikkate alındığında, şeker pancarı tarımının üreticilerin yanı sıra, şeker sanayinde çalışanıyla, alt sektör çalışanıyla ve aileleriyle birlikte birçok insanı ilgilendirmekte olduğu ortaya çıkmaktadır. Nitekim incelenen işletmelerde de kota uygulaması sonrası işgücü açığa çıkmıştır.

Şeker fabrikaları diğer sanayi kollarından bazı açılardan farklıdır. Bu farklılıklardan biri de elektrik üretimi gerçekleştirilmesidir. Üretilen bu elektrik enerjisi tüm fabrikanın ihtiyacına yetecek miktardadır.

Tarımda münavebe tarımının öncüsü ve sulu ziraatın yaygınlaştırıcısı olmuştur. Şeker pancarı çiftçisi devlete hiç yük olmadan 1,7 milyon dekar kıraç tarım arazisini kendi yatırımı ile sulu tarıma kazandırmıştır.

- Şeker Kanunundaki nişasta bazlı şekerlerle ilgili kotalar, şeker pancarının sosyal boyutu dikkate alınarak belirlenmelidir.
- NBS maliyetlerinin düşük olması, şeker pancarı girdi fiyatlarının yüksek olması dolayısıyla şeker pancarı yetiştiricilerinin NBS ile rekabet etmesini engellemektedir. Girdi fiyatlarının düşürülmesi, sanayi sektöründe şeker pancarından elde edilen şekerin kullanılması yönünde özendirici çalışmalar yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Anonim 2000. Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ Tarımsal Düzenlemeler ve Kota Sistemi. Ocak 2000
- Avcı, S. 2005. Türkiye’de Şeker Sanayinde Yaşanan Değişiklikler ve Coğrafi Sonuçları. Ulusal Coğrafya Kongresi, Bildiri Kitabı 29-30 Eylül 2005, İstanbul.
- Elçi, Ş., Geçit, H., Kolsarıcı, Ö. 1994. Tarla Bitkileri Ders Kitabı. Ankara Üniversitesi, Tarla Bitkileri Bölümü, Ankara.
- Fidan, H., Gündoğmuş, E., Özçelik, A. 2000. Türkiye’de Şeker Fiyatlarındaki Değişimin Olası Etkilerinin Tahmini: Bir Simülasyon Denemesi. IV. Tarım Ekonomisi Kongresi. 2000.

- Güneş, E., Gün, S., Gülçubuk, B., Olhan, E. 2004. Türkiye’de Şeker Politikalarının Şeker Pancarı Üretimine Etkileri. Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi. 16-18 Eylül 2004, Tokat.
- Kıymaz, T. 2002. Şeker Politikalarında Yeni Yönelimler ve Türkiye’nin Konumu. DPT Yayın No:2652 .
- Özçelik, A., Fidan, H. 2002. Şeker Pancarı Üretiminde Verim ve Kalitenin Yükseltilmesi. TŞFAŞ İkinci Ulusal Şeker Pancarı Üretimi Sempozyumu, 10-11 Eylül 2002.
- <http://www.pankobirlik.com/index.php> Erişim Tarihi: 8 Mayıs 2007
- <http://www.sekerkurumu.gov.tr> Erişim Tarihi: 30 Mayıs 2007
- <http://www.turkseker.gov.tr> Erişim Tarihi: 22 Mayıs 2007